

לבריתיו אליה השמים וכו'ן שחודעתי אותו לבריתיו אליה הארץ. והאחד שנרמה לו כערבי שהם שוכני מדברות ובאותלים חודש כאן וחודש כאן הוא מרמז על שליש מדבר. וה' המלאך כנגד יצחק אבינו, כי בישימעאל כתיב וישב במדבר פארן ונאמר והוא היה פרא אדם וכתוב פרה לימור מדבר וכפ"ל מפני שגזל במדבר ואינו כלל בישוב העולם ואין לו מקום בישוב רק באותלים חודש כאן וחודש כאן. וכן אתא (ספח נג.) ד' מתחזק עליון הקפ"ה שבאדם כו', ישמעאלים דכתוב ישליו אהלים לשודדים וגו'. כי הם יושבי אהלים במדבר ושודדים לעובדים ושבים והוא מפקיר עצמו כמדבר למלאות תאוות חמדות רעות. ולעומת זה יצחק אבינו ע"ה הכניס ענין הפקדות ומדבר לקדושה, כי יצחק אבינו ע"ה מרמז על תורה שבכתב וכתוב אש דת למו ומדת יצחק אש דקדושה כנוכר לעיל. והתורה נתנה במדבר שמומז שאין התורה מתקיימת אלא במו שמושים עצמו הפקר כמדבר וכמו שאמרו במדבר רבה פ' א. והיינו שמקדש עצמו ומפליש עצמו מתאמת חמדות עולם הזה. וכדכתיב ביצחק והוא יושב בארץ הנגב שזיה מנוגב מתאמת חמדות עולם הזה. והאחד שנרמה כדמות נוחי' ספן ומרמז כנגד שליש ים שהוא מרמז כנגד קדושת יעקב אבינו שמומז על תורה שבפ"ל פה. ובמד' ההיפך מהקדושה הוא עשו והוא הכולל מכל האומות כמו שאמרו במד' ובתיב ה"י המון עמים רבים כדמות נח' והיינו שרוצה להתפשט על כל העולם ולכסות כל העולם ברעתו כמו מים שמוכסה את היבשה בהתפשטות. ומצינו (בראשית רבה פ"ג) על פני תהום זה מוטלת הרשעה כו'. וכנגדו בקדושה יעקב אבינו שהיה מדת דעת וכתוב לעתיד, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. כי על ידי מדת הדעת מוכסה כל הגוף בקדושה וחזרה. כי דעת, היינו

שימתיו ויצפה עליו יתברך שמו. וזנה אתא במד' רבה על המלאכים אחד נרמה לו בדמות סדקי ואחד נרמה לו בדמות נוחי' ואחד בדמות ערבי. ופירש רש"י סדקי מוכר פת נוחי' ספן מנהיג הספינה ערבי ישמעאל. ויש להבין מה נרמז בו? כמה שאמר שגזא המלאכים בדמות אל' וגו'. ושיבות ג' ענינים אל' לענין המילה ולענין אברהם אבינו ע"ה. אך המד' מרמז לנו בענין קדושת אברהם שוכה על ידי מצות המילה שנכלל בו קדושת ג' האבות שהיו עיקר המכוון בבראת העולם. ומהם יצאו אומה ישראל שבשביביל נברא העולם כדכתיב קודש ישראל לה' ראשית תבואתו והם מכניסים קדושה בכל העולם. ואתא בגמרא (חולין צ"א) דמלאך תרי אלפי פרכי ושיחא אלפי פרכי ה"י עלמא כמו שאמרו (פסחים צד.) והוא מלאך שלישי העולם. והתוספות בפסחים שם הביא בשם מד' שכל העולם שלישי נח' שלישי מדברות שלישי ישוב. וה' שרמזו ה' מלאכים לאברהם שכל העולם בשביביל וכו' יצחק ויעקב שיצאו ממנו. והנרמז לו בדמות סדקי מוכר כנגד אברהם אבינו ומרמז נגד שליש ישוב. ופת מרמז על כל אכילה שגזל בשלישי ישוב וממנו החיות לכל הברואים שבעולם. וה' היה כנגד אברהם שאכיל פת לעובדים ושבים ועל ידי זה פרסם אלוהות יתברך כדאתא במד' שפיר. והנה מצד ההיפך מהקדושה היצו הרע שולש מתוך אכילה ושתיה וכמו שאמרו בספרי מקרא דואכלת ושבעת השמור לכם וגו', ועוד טובא. ואברהם אבינו כתיב ביה וישע אשל בבאר שבע פונדק לאכילה ושתיה לכל העולם כדי להכניס תחת כנפי השכינה. ונתן אכילה ושתיה חנם חוץ מאתם שלא יצו לקבל עליו כבוד מלכותו יתברך שמו. ופרסם אלוהות בכל הארץ. וכמו שאמרו ואשבעו ב' אליה השמים ואליה הארץ ואתא (בראשית רבה) עד שלא הודיעו אותו

המלאכים. ונשמה מעולם הבריא. ולכן יש לכל אדם מצד מדרגת רוח מלאך שלו בשמים. והשלשה מלאכים מרמזים על ה' אבות שדם המלאכים שלהם. דהאבות הם אבות העולם וכללות המכוון בבריאית העולם וכן המלאכים שלהם. וה' שבא לבשר את שדה הוא מלאך של אברהם. וה' שבא להפוך את סדום הוא המלאך של יצחק שהיה מדת אש דקדושה. וכשבא הזמן שיולד יצחק בעולם התחילה המשיכה אש דקדושה בעולם וה' האש עצמו הפכו את סדום. והפכת סדום היתה בפסח כשנתבשרה שירלד יצחק. והו' שאמר וזעמו סדומים ולוהטו באש בפסח. ורוצה לומר באש של הפסח עצמו נשרפו, כי בפסח נולד יצחק. ובאותו פסח כשר כעת היה וגו' על לידתו. ובבריאית הוא האש שלמעלה מצד הגבורה כמו שאמרו (פסחים קח סע"א) שהוא שר של אש. והמלאך שבא לרפא את אברהם והלך גם כן להציל את לוט כמו שאמרו (בראשית רבה פ"ג) היה מלאך של יעקב אבינו. כי הצלת לוט היה בשביביל להוציא ממנו נפש דוד המלך ע"ה. והוא מרמז מצד יעקב שמדתו אמת שהוא החיות של הקדושה שקים לעד בורעו שהוא בלא הפסח. ויעקב אבינו ע"ה לא מת שמצד מדתו קיים לעד. וגם בורעו יש נקודת אמת הקיים לעד דכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא ואותו החיות שאין לו הפסח לא מת. ונקראו ישני עפר וכלשון המד' וירושלמי נקרא המיתה דמך. וכן אתא (בספח כ"א) על פסוק בשכבך זו מיתה והקצות לעתיד לבא. ויתגלה זה על ידי משיח בן דוד ודוד מלך ישראל חי וקיים וכתוב ודוד עברי נשא להם לעולם ואו יהיה בלע המות לצעזע ויהיה קיום הקדושה בעולם לגמרי במדרגת חיות והוא דוד המלך ע"ה הוא משיח דכתיב חיים שאל ממך וגו'. והלשון נצבים עליו מלשון ציפוי שתקב"ה מצפה לזה שיתקיים. מלשון ונצבת לי שם שהוא

והנה שלשה אנשים וגו'. אתא בזה"ר הקדוש מאן אינון שלשה אנשים אלן אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה כו'. והיינו, כי מצד המילה נרמז לו כי כל קדושת אומה הישראלית יצאה מאתו. וגם שמו נכללים כל קדושת ה' אבות הקדושים שוים שורש קדושת ישראל כמו שאמרו (בראשית רבה פ"ח) על הפסוק יעקב חבל נחלתו, מה החבל הזה פחת מ' אין מפיקינן אותו כך האבות אין פחתו מ' ואמרו גם כן שהיו שלשה מלאכים מיכאל מגו, גבריאל רפאל כמו שאמרו (נבא מציצא פה:) והכל ע"ה על מה שאמרו (שבת נג.) אדם אתה ליה אחד. מולא ופירש רש"י מלאך שלו ומליץ עליה. והיינו, כי יש מדרגות נפש רוח ונשמה. נפש מעולם העשרה. רוח מעולם היצירה עולם